

gaaende den neutrale Stats Rettigheder og Pligter eller angaaende hele dens retlige og politiske Stilling paa Fremstillinger, der ligger saa langt tilbage i Tiden og hviler paa helt andre Grundsætninger og Retsregler end dem, som gælder i Nutiden.

Man har ved de til mig i denne Forbindelse stillede Forespørgsler ligesom bestræbt sig for at konstatere, at jeg ved mine Udtalelser for dette Punkts Vedkommende var kommet i Strid med Fortiden og stod isoleret. Jeg maa imidlertid bestemt hævde, at noget saadant ikke er Tilfældet, men at der i Form af Udtalelser eller Handlinger foreligger tilstrækkelige Beviser for, at den Opfattelse, jeg har gjort gældende, i Virkeligheden har stor Tilslutning bl. a. ogsaa fra den Side, som staar imod Regeringen i denne Sag. Jeg tillader mig saaledes at henvise til, at det ærede Medlem Hr. Brorsen i sin Ordførertale bl. a. udtalte — med den højtærede Formands Tilladelse skal jeg tillade mig at citere det —: „Efter at vi nu efter Verdenskrigen havde faaet en ny udenrigspolitisk Verdenssituation med Dannelsen af Folkenes Forbund, og efter at hele Spørgsmaalet om Forsvarssagen var behandlet i en Forsvarskommission, var det, man i 1922 gennemførte en Nyordning, og det, der var retningsgivende for os, der stod i Venstre, var naturligvis, som i 1909, Haagerkonventionens forskellige Bestemmelser og Folkeforbundspagtes forskellige Bestemmelser, som vi maatte tage Hensyn til.“

Jeg vil dernæst fremhæve, at Gennemførelse af Forsvarsordningen af 1922, der betegner et afgørende Skridt bort fra den Ordning, som den danske Rigsdag vedtog, efter at Forsvarskommissionen af 1902 havde afsluttet sit Arbejde i 1909, formentlig vil kunne tages som et Bevis paa, at saavel Partiet Venstre som det konservative Folkeparti i Praksis har erkendt, at der er sket en afgørende Forskydning med Hensyn til Landets folkeretlige og militærpolitiske Stilling.

Efter denne Udvikling har formentlig det andet Spørgsmaal, som det ærede Medlem stillede mig, og som lød saaledes: Har Haagerkonventionerne efter Udenrigsministerens Formening ændret de tidligere Neutralitetsregler med Hensyn til Pligten til at værne sin Neutralitet ved Magtmidler, mindre Interesse. For en Fuldstændigheds Skyld vil jeg udtale, at ogsaa dette Spørgsmaal vil jeg besvare bekræftende. Haagerkonventionerne er vel i det store og hele Kodifikationer af gældende Folkeret; men der er dog næsten paa alle Punkter tilvejebragt Løsninger, som afviger noget

fra, eller i det mindste nøjere præciserer en tvivlsom Praksis fra ældre Tid, og særlig med Hensyn til de Midler, som den neutrale Stat bør anvende til at modstaa Neutralitetskrænkelser, er der i 1907 tilvejebragt større Klarhed i Retning af, at det kun kan forlanges, at den neutrale Stat anvender de Midler, der staar til dens Raadighed.

Det tredje Spørgsmaal, som det ærede Medlem stillede mig, lød saaledes: Har Folkeforbundspagten efter Ministerens Formening ændret disse Regler under lovlige Krige? Herpaa lyder Svaret ligeledes: Ja. Folkeforbundspagten har givet den neutrale Stat en langt stærkere og bedre Retsstilling, end den havde efter den ældre Folkeret. Den giver enhver Stat, altsaa ogsaa den neutrale Stat, Ret til i Tilfælde af et truende Retsbrud at forlange Sagen afgjort ad fredelig Vej i Stedet for ved militære Magtmidler. Den neutrale Stat har ifølge Folkeforbundspagten i alle Krige uden Undtagelse Krav paa, at der ikke uden forudgaaende Voldgiftsdom eller Forhandling for Raadet gribes til Magtmidler overfor den, og der er i intet Tilfælde forudsat eller krævet, at den for at opnaa eller bevare denne Retsstilling selv skal gribe til Magtanvendelse.

Maaske jeg til disse Svar maa have Lov til at føje den almindelige Bemærkning, at der jo heller ikke er noget underligt i, at Retsreglerne er blevet ændret netop paa disse Punkter; thi det var jo ganske særlig Situationer af den Art, som det ærede Medlem Hr. Holger Andersen har fremdraget, som der først og fremmest har været tænkt paa, da Folkeforbundspagten blev udarbejdet, og hvis Gentagelse, man saa vidt muligt vilde forhindre.

Jeg skal herefter et Øjeblik komme tilbage til den af mig tidligere omtalte politiske Vurdering, som findes i Udenrigsminister Deuntzers og Professor Matzens Betænkninger. At der netop foreligger et — ganske vist paa en folkeretlig Udvikling baseret — Skøn med Hensyn til de paa gældende folkeretlige Reglers Virkning, maa fremgaa allerede af den Omstændighed, at der i saa Henseende er en stor Forskel paa de Resultater, hver især naar til. Idet jeg henviser til den Konklusion i Professor Matzens Betænkning, som jeg tillod mig at citere, hvorved der stilledes Krav om, at den kommende Forsvarsordning skulde sætte Landet i Stand til at bevare dets selvstændige Stilling som Stat, om end muligvis indenfor meget snævre Grænser, og som vel utvivlsomt tenderer mod det, der var det daværende Højres Kongstanke,